

Predgovor

Višesveščani *Hrvatski obiteljski leksikon*, uz veliki nacionalni dnevnik *Jutarnji list*, ponovno izlazi pred našu najširu javnost. Kao djelo opće naravi u novoj generaciji hrvatskih leksikografskih priručnika istodobno je i početni i pouzdani vodič za najraznovrsnije obavijesti i znanja o prošlosti i sadašnjosti našega svijeta, koji se sve većom brzinom približava globalističkoj civilizaciji sveukupnoga protoka spoznaja i otkrića.

U drugoj polovici prošloga stoljeća *Leksikografski zavod Miroslav Krleža* objavio je različita izdanja leksikografskoga i enciklopedičkoga značaja u impozantnim nakladama od više stotina tisuća primjeraka. Te su enciklopedije, leksikoni, priručnici i vodiči široko, temeljito i bitno pridonosili oblikovanju i održavanju obavijesnoga i znanstvenoga javnoga standarda u hrvatskome kulturnome, društvenome i gospodarstvenome životu. Neka su od tih djela - čak i kao antikvarni primjerci - još uvijek ne samo baštinjeni obiteljski podsjetnik nego i nezaobilazivo pomagalo u procesu sazrijevanja i mnogih pojedinaca i cjelokupne moderne zajednice.

Bjelodano je kako su se u Hrvatskoj u posljednje vrijeme pojavila i brojna leksikografska izdanja u obliku leksikona, rječnika, atlasa ili vodiča - priručnika. Takva su djela pripremali ili domaći strukovnjaci ili priređivači na temelju stranih predložaka. Pa ipak, glavnina takvih knjiga oslanja se i počiva na iskustvima i zasadama leksikografske tradicije i škole našeg Leksikografskog zavoda. Upravo oslonac na tu ustanovu pomogao je kako sastavljačima leksikografskih priručnika tako i njihovim korisnicima. Od našega prvoga modernoga leksikona *Minerva* - iz sredine tridesetih godina XX. st. - pa do *Hrvatskoga obiteljskoga leksikona* u suvremenome hrvatskome jeziku izgradila se jedinstvena riznica znanja kakvom raspoláže mali krug naroda s usporedivim kulturnim i znanstvenim potencijalima. Ali takav se trezor mora neprestano popunjavati i obnavljati, proširivati i razvijati što i jest temeljna zadaća leksikografske i enciklopedičke djelatnosti. Leksikografija naravno i nužno traži put do što širega kruga korisnika. Ona istražuje i određuje vjerodostojnost činjenica, kao pojmove i nazivke određenih razdoblja, a osobito zahuktali i umreženi svijet globalne preobrazbe naše sveukupne uljudbe. Leksikografskomu priručniku nije jedina svrha i zadaća popravljanje obrađenih natuknica uz prilagodbu novim nazorima i pristupima. Ona uvodi i nove načine izbora i obradbe znanstvenih tekovina i izuma, uz širenje spoznavanja i

razumijevanja. A možda prije svega (ako već ne i iznad svega) *Hrvatski obiteljski leksikon* nastoji jednostavno i pregledno predočiti i protumačiti osobna imena značajnika najrazličitije naravi, ključne i šire zemljopisne nazive, uže i šire strukovne nazivke, pojave i događaje, kako one iz daleke prošlosti tako i one iz suvremenosti, bilo opće bilo hrvatske. Takve se jedinične natuknice ostvaruju tek leksikonskom obradbom kojoj je temelj u rječničkoj preciznosti definiranja. Sam svoj naslov *obiteljskoga leksikona* naš priručnik zasniva na izboru široke osnovice donesenih natuknica s uvrštenim podacima što su prije svega potrebni u svakodnevnome životu, ali istodobno ne isključuje ni temeljnu ni okvirnu provjerenost i znanstvenost uključenih podataka. Naravno, za posebno strukovno usavršavanje korisnik će se poslužiti posebnijim i uže stručnim pomagalicama. Pri obradbi riječi, imena i pojmova, naš obiteljski leksikon slijedi uobičajen leksikografski pristup s pomoću abecediranih natuknica, a uz uporabu kratica i simbola koje čitatelju neće predstavljati znatnije poteškoće. I ovaj hrvatski opći leksikon je *hrvatski* po svojem jeziku, kulturnome i strukovnome sadržaju, ali i po znatnome udjelu nacionalne građe koja je smještena u preglednu i razrađenu okvirnicu širega, općega, međunarodnoga i svjetskoga značaja i značenja. Tu se, naime, susreću dva prividno napredna, ali i organska zahtjeva: što sažetija obradba svake obrađene natuknice uz što više raznovrsnosti i preglednosti u predstavljanju onoga što je posebno domovinsko, kao i onoga što je svjetsko, pa čak i svemirsko. Naravno, pri uvrštavanju nacionalne građe u leksikografske priručnike općega značaja svaka država ili svako društvo posebno je osjetljivo na obradbu ili izostanak djelatnih, suvremenih ali tradicionalno simboličkih osoba i događaja. Tu je spasonosno radno pravilo - ne propustiti ništa od onoga što je važno, ali ne pretjerivati ni u predstavljanju važnijega, a osobito onoga što je suvremenima osobito važno.

Naš je *Hrvatski obiteljski leksikon* nastao na temelju tradicije različitih izdanja Leksikografskoga zavoda, a osobito njegove *Opće enciklopedije* u tri velika niza, u kojima je gotovo na neponovljiv način ostvaren jedinstven bibliografski, dokumentacijski i interpretacijski pothvat na području hrvatske leksikografske djelatnosti. Uz to je važno pripomenuti kako je ovaj *Hrvatski obiteljski leksikon* zapravo treće izdanje onog izvornog *Leksikona* našega Zavoda iz 1974.; te posebno *Hrvatskoga općeg leksikona* iz 1996. U izgradnji i obradbi naših modela jednosveščanoga općeg leksikona posebno se moraju istaknuti imena leksikografa - urednika *Krune Krstića*, *Josipa Šentije* i *Augusta Kovačeca*. *Hrvatski obiteljski leksikon* priređen je izravno prema *Hrvatskome općem leksikonu*, koji je strukovnjacima poznat i kao kratica HOL.

Ovo je izdanje dopunjeno i temeljito pregledano, a i prilagođeno načinu na koji se upućuje što širem krugu korisnika. Ono je također komplementarno i velikoj *Hrvatskoj enciklopediji* u 11 svezaka (1999- 2009), od koje je dosad objavljeno sedam svezaka.

Mi se nadamo da je - unatoč razumljivim ograničenjima - zajednički napor i pothvat *Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža* i *Jutarnjega lista* nov i važan korak u širenju i učvršćivanju hrvatske leksikografske kulture te da će korisnicima omogućiti primjeren pristup najraznovrsnijim obavijestima.

Priredivači